

Sygn. akt III AUa 874/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 marca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Monika Kowalska (spr.)
Sędziowie:	SSO del. Bożena Lichota SSA Agata Pyjas - Luty
Protokolant:	sekr.sądowy Anna Baran

po rozpoznaniu w dniu 3 marca 2015 r. w Krakowie

sprawy z wniosku (...) **Spółki jawnej w K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.**

przy udziale zainteresowanych **T. G. i Z. S.**

o podstawę wymiaru składek

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie Wydziału VII Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 24 marca 2014 r. sygn. akt VII U 1954/13

I. z m i e n i a zaskarżony wyrok w punkcie II i oddala odwołanie,

II. zasądza od (...) Spółki jawnej w K. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania za obie instancje.

Sygn. akt III AUa 874/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 maja 2013 r. organ rentowy stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie za T. G. podlegającego ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek (...) Spółka jawna w K. wynosi za październik 2010 r. - 2 082,00 złotych na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe i wypadkowe oraz 1 796,56 złotych na ubezpieczenie zdrowotne. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że w wyniku kontroli ustalono, iż płatnik składek w październiku 2010 r. nie uwzględnił w podstawie wymiaru składek i nie naliczył składek na ubezpieczenia społeczne

i zdrowotne od świadczenia rzeczowego w postaci fotelika samochodowego, którego źródłem finansowania były środki Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Zgodnie z obowiązującym u płatnika regulaminem ZFŚS, pomoc rzeczowa należąca jest pracownikom oraz osobom uprawnionym w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, materialnej i rodzinnej. Przyznanie świadczenia z pominięciem tych zasad oznacza, że pomoc rzeczowa nie ma charakteru świadczenia socjalnego, ponadto zakup fotelika samochodowego dla wnuka osoby ubezpieczonej również nie łączy się w sposób bezpośredni ze szczególnie trudną sytuacją materialną.

Kolejną decyzją z dnia 13 maja 2013 r. organ rentowy stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia za Z. S. podlegającego ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek (...) Spółka jawna w K., wynosi za czerwiec 2010 r. - 3 467,29 złotych na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe i wypadkowe oraz 2 991,92 złotych na ubezpieczenie zdrowotne. W uzasadnieniu organ rentowy przedstawił argumentację analogiczną do zawartej we wcześniej opisanej decyzji, z tą różnicą, że świadczeniem rzeczowym nie uwzględnionym w podstawie wymiaru składek był serwis do kawy.

Odwołanie od powyższych decyzji złożył (...) Spółka jawna w K..

Sąd Okręgowy w Krakowie wyrokiem z dnia 24 marca 2014 r. w punkcie I oddalił odwołanie wniesione przez (...) Spółkę jawną w K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z dnia 13 maja 2013 r. dotyczącej zainteresowanego T. G., a w punkcie II zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z dnia 13 maja 2013 r. dotyczącą zainteresowanego Z. S. w ten sposób, że wyłączył z podstawy wymiaru składek za miesiąc czerwiec 2010 r. kwotę 699,98 złotych i w III koszty postępowania pomiędzy stronami wzajemnie zniósł.

Sąd Okręgowy ustalił, że spółka (...) istnieje od (...) r. i zajmuje się produkcją narzędzi form wytryskowych, elementów metalowych, elementów na zamówienie. Fundusz socjalny istnieje od lat 90-tych, od początku funkcjonowania funduszu socjalnego istniał też regulamin tworzenia i podziału funduszu socjalnego. Regulamin ten przewiduje pomoc rzeczową dla pracowników znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji materialnej i życiowej. O rozdziale funduszu decyduje M. S.. W zakładzie pracy nie funkcjonuje formalna Komisja Socjalna, ale rozdział funduszy następuje po konsultacji z czterema najstarszymi stażem pracownikami, którzy znają sytuację osoby składającej wniosek. Pozytywnie załatwiane mają być tylko wnioski osób znajdujących się w naprawdę trudnej sytuacji materialnej. Fotelik samochodowy był potrzebny zainteresowanemu T. G., który owdowiał(...)lat temu, a to dlatego by mógł nim w miarę potrzeby przewozić swoje wnuki oraz pożyczać fotelik swoim synom, którzy nie mają własnych fotelików samochodowych. Fotelik zakupiono na fakturę, po zamówieniu przez księgową, a następnie przekazano zainteresowanemu. Natomiast Z. S. zwrócił się o zakup serwisu do kawy ze środków funduszu socjalnego, albowiem jego żona, chorująca na depresję, tłukła wszystkie naczynia, które znajdowały się w domu, wskutek czego brakowało podstawowych naczyń i gdy przychodzili goście do syna, to nie było w czym podać herbaty. Serwis ten, kosztujący 699,98 złotych, był najtańszy i obejmował elementy przeznaczone dla mniej więcej 12 osób. Serwis wybierał kierowca tej firmy, który pojechał do hurtowni i zakupił go zgodnie z wytycznymi, tj. z dużą ilością elementów. Następnie serwis został wręczony zainteresowanemu. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przeprowadził kontrolę w spółce (...), zakończoną protokołem kontroli z dnia(...)r., w wyniku której ustalili między innymi, że Spółka nie wykazała w podstawie wymiaru składek i nie naliczyła składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne T. G. w październiku 2010 r. kwoty wartości świadczenia rzeczowego w postaci fotelika samochodowego dla wnuka, a na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne Z. S. za czerwiec 2010 r. kwoty wartości świadczenia rzeczowego w postaci serwisu do kawy.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie jest częściowo uzasadnione. Wskazał, że zgodnie z treścią art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tzw. ustawa systemowa) , podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych będących pracownikami stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9, tj. przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy, z zastrzeżeniem ust. 2 i ust. 13. Z kolei w § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 161, poz. 1106 ze

zm.) jest mowa o tym, że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe stanowi przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, osiągniany przez pracowników u pracodawcy z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy, z zastrzeżeniem art. 18 ust. 2 ustawy systemowej oraz § 2. Natomiast stosownie do art. 20 ust. 1 w/w ustawy podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i ubezpieczenia rentowe. Art. 18 ust. 2 ustawy systemowej oraz § 2 powołanego wyżej rozporządzenia określają rodzaje świadczeń nieuwzględnianych przy ustalaniu podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalno - rentowe. Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy systemowej, w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe dla ubezpieczonych będących pracownikami nie uwzględnia się wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy wskutek choroby lub odosobnienia w związku z chorobą zakaźną oraz zasiłków. Natomiast w kolejnych punktach § 2 ust. 1 w/w rozporządzenia zostały szczegółowo wyliczone rodzaje przychodów, które nie wchodzi do podstawy wymiaru składek, przy czym w pkt 19 wymieniono świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2012 r. poz. 592 ze zm.) wynika, że środki zakładowego funduszu świadczeń socjalnych przeznaczone są na finansowanie działalności socjalnej organizowanej na rzecz osób uprawnionych do korzystania z Funduszu, dofinansowanie zakładowych obiektów socjalnych oraz na tworzenie zakładowych żłobków, klubów dziecięcych, przedszkoli oraz innych form wychowania przedszkolnego. Zgodnie z art. 2 pkt 1 tej ustawy, pod pojęciem działalności socjalnej należy rozumieć usługi świadczone przez pracodawców na rzecz różnych form wypoczynku, działalności kulturalno -oświatowej, sportowo - rekreacyjnej, udzielanie pomocy materialnej - rzeczowej lub finansowej, a także zwrotnej lub bezzwrotnej pomocy na cele mieszkaniowe, na warunkach określonych umową. Natomiast art. 8 ust. 1 ustawy stanowi, że przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu. Sąd Okręgowy podniósł, że z powyższych uregulowań wynika, iż w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne nie należy uwzględniać świadczeń finansowanych ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, a o celu socjalnym decydować będzie uzależnienie przyznania określonego świadczenia od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej danej osoby, czyli tzw. kryterium socjalne. Odnosząc powyższe do okoliczności rozpoznawanej sprawy Sąd Okręgowy stwierdził, że zainteresowany T. G. nie spełniał ustalonego w Regulaminie ZFŚS i przywołanych przepisach kryterium udzielenia mu z Funduszu Świadczeń Socjalnych pomocy finansowej w postaci fotelika samochodowego dla wnuka. Wprawdzie jego trudna sytuacja finansowa uzasadniałaby przyznanie mu takiego świadczenia rzeczowego, to jednak zgodnie z obowiązującym w tym zakładzie Regulaminem tworzenia i podziału Funduszu Świadczeń Socjalnych dla pracowników(...)ze świadczeń tego funduszu mogą korzystać: pracownicy zatrudnieni w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy na podstawie umowy o pracę, osoby, z którymi zakład zawarł umowę o wykonywanie pracy nakładczej, emerytury i renciści oraz członkowie rodzin wymienionych powyżej, którymi są m.in. pozostające na utrzymaniu i wychowaniu dzieci własne, dzieci przysposobione oraz przyjęte na wychowanie w ramach rodziny zastępczej, dzieci współmałżonków. Nie ulega natomiast wątpliwości, że wnuki, dla których został zakupiony fotelik samochodowy, nie mieszczą się w katalogu wymienionych w regulaminie osób pozostających na utrzymaniu wnioskodawcy. Z tych względów Sąd Okręgowy oddalił odwołanie od decyzji z dnia 13 maja 2013 r. dotyczącej T. G..

Natomiast odwołanie od decyzji z dnia 13 maja 2013 r. dotyczącej Z. S. zasługiwało według Sądu I instancji na uwzględnienie. Sąd Okręgowy ocenił, że zebrany materiał dowodowy daje podstawę aby przyjąć, że strona odwołująca uzależniała wartość wskazanego świadczenia rzeczowego od sytuacji materialnej i rodzinnej każdego konkretnego pracownika, jak i właśnie od sytuacji zainteresowanego. Pracodawca mimo oficjalnego braku komisji socjalnej w tym zakładzie nie odstąpił od analizy sytuacji materialno - bytowej pracowników z punktu widzenia opisanych w ustawie kryteriów. Wspólnik (...)M. S. konsultowała kwestię zasadności przyznania świadczeń socjalnych z uwagi na sytuację materialną pracowników z czterema najstarszymi stażem pracownikami i dopiero wówczas, gdy ciężka sytuacja materialna została potwierdzona, przyznawano wnioskowane świadczenie. W ocenie Sądu I instancji mając na uwadze chorobę żony Z. S., która niszczyła podstawowe naczynia w domu z powodu depresji, uzasadniony był zakup serwisu do kawy za kwotę 699, 98 złotych, tj. serwisu do kawy najtańszego spośród tych, które mają największą ilość elementów. Wobec powyższego Sąd Okręgowy uznał stanowisko organu rentowego za błędne, stwierdzając, że

udzielenie pomocy z Funduszu Świadczeń Socjalnych w postaci zakupu serwisu do kawy nie stanowiło przychodu, od którego należało odprowadzić składkę na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne w rozumieniu art. 18 ust. 1 i 3, art. 19 ust. 1 i art. 20 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie szczególnych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe przy uwzględnieniu art. 8 ustawy z dnia 4 marca 1994r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. W konsekwencji Sąd Okręgowy wyłączył z podstawy wymiaru składek Z. S. za miesiąc czerwiec 2010 r. określoną zaskarżoną decyzją kwotę 699,98 złotych.

Apelację co do punktu II powyższego wyroku, a to dotyczącego zainteresowanego Z. S. złożył Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K., zarzucając: 1) sprzeczność istotnych ustaleń z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez przyjęcie, że przyznanie świadczeń rzeczowych - serwisu dla pracownika Z. S. zostało dokonane zgodnie z kryteriami ustawowymi określonymi w art. 8 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych; 2) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 8 ust. 1 ustawy o ZFŚS, § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe poprzez błędne zastosowanie tych przepisów.

Podnosząc powyższe zarzuty apelujący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie II poprzez oddalenie odwołania oraz o zasądzenie od strony odwołującej kosztów postępowania według norm przepisanych, ewentualnie uchylenie wyroku w punkcie II i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Apelujący wywiódł, że zaskarżony wyrok narusza prawo materialne, ponieważ stosownie do art. 8 ustawy o ZFŚS, przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z funduszu uzależniona jest od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu. Ponadto w tej sprawie przepisy wewnętrznego Regulaminu Tworzenia i Podziału Funduszu Świadczeń Socjalnych przewidują, że podstawą do obliczenia ulgowych usług i świadczeń stanowi dochód przypadający na osobę w rodzinie wskazany w oświadczeniu osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu. Tymczasem analiza dokumentacji wymaganej do otrzymania ulgowych świadczeń z ZFŚS wykazuje, że świadczenia te zostały przyznane z pominięciem zasady różnicowania kwoty w oparciu o dochód na członka rodziny. Z całej załogi około 60 osób tylko 8 osób otrzymało świadczenia i nie były to osoby uzyskujące najniższy dochód, z czego 3 osoby otrzymywały zapomogi co miesiąc przez 3 lata.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

Trafnie zarzucił organ rentowy, że w okolicznościach rozpoznawanej sprawy świadczenie rzeczowe w postaci serwisu do kawy dla zainteresowanego Z. S., jako pracownika zatrudnionego u płatnika składek (...) Spółka jawna w K., winno zostać wliczona do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne.

W świetle przepisów art. 18 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jedn. tekst: Dz. U. z 2013 r. poz. 1442 ze zm.) oraz § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 161, poz. 1106 ze zm.), podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych będących pracownikami stanowi przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych osiągnięty przez pracowników u pracodawcy z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy. Przychodem o jakim jest mowa w przepisach o podatku dochodowym od osób fizycznych są wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężna świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty, bez względu na źródło finansowania tych wypłat i świadczeń, a w szczególności: wynagrodzenia zasadnicze, wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop i wszelkie inne kwoty, niezależnie od tego, czy ich wysokość została z góry ustalona, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych (art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych; jedn. tekst: Dz. U. z 2012 r. poz. 362 ze zm.). Określone rodzaje świadczeń otrzymywanych przez pracownika od swojego pracodawcy zostały przez ustawodawcę wyłączone z podstawy wymiaru

składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Z § 2 ust. 1 pkt 19 w/w rozporządzenia wynika bowiem, że świadczenia finansowane ze środków faktycznie przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie podlegają uwzględnieniu przy ustalaniu podstawy wymiaru składek.

Na gruncie rozpoznawanej sprawy nie budzi wątpliwości, że przyznane zainteresowanemu Z. S. świadczenie rzeczowe w postaci serwisu do kawy zostało sfinansowane ze środków pochodzących z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych, jednakże sama ta okoliczność nie przesądza jeszcze o tym, że świadczenie to nosiło cechy świadczenia socjalnego. Zagadnienie świadczeń socjalnych uregulowane jest w przepisach ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2015 r. poz. 111), gdzie w art. 2 pkt 1 jest mowa o tym, że pod pojęciem działalności socjalnej (która ma być finansowana z ZFŚS) należy rozumieć usługi świadczone przez pracodawców na rzecz różnych form wypoczynku, działalności kulturalno-oświatowej, sportowo-rekreacyjnej, udzielanie pomocy materialnej – rzeczowej lub finansowej, a także zwrotnej lub bezzwrotnej pomocy na cele mieszkaniowe, na warunkach określonych umową. Dla niniejszej sprawy istotna jest treść przepisu art. 8 ust. 1 cytowanej ustawy, zgodnie z którym przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu. Z przytoczonych uregulowań wynika więc, że w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne nie należy uwzględniać świadczeń finansowanych ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, zaś o celu socjalnym decydować będzie uzależnienie przyznania określonego świadczenia od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej danej osoby, czyli tzw. kryterium socjalne.

Mając na uwadze treść art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych i zakładowy regulamin stosowania tych świadczeń, a w szczególności konieczność kierowania się kryterium socjalnym przy udzielaniu świadczeń z ZFŚS, Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że zaskarżony przez organ rentowy punkt II wyroku Sądu I instancji (dotyczący świadczenia rzeczowego przyznanego Z. S.) nie może się ostać. Zebrany w sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw, aby przyjąć za Sądem I instancji, że odwołująca się Spółka przyznając zainteresowanemu Z. S. świadczenie rzeczowe sfinansowane ze środków pochodzących z ZFŚS kierowała się tzw. kryterium socjalnym. W istocie rzeczy pracodawca odstąpił od analizy sytuacji materialno-bytowej zainteresowanego z punktu widzenia kryteriów opisanych w ustawie o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, w szczególności nie została zbadana wysokość dochodu przypadającego na członka rodziny zainteresowanego. Trzeba mieć na względzie, że w zakładzie pracy zatrudniającym zainteresowanego obowiązywał „Regulamin(...)zatem niezbędne było stosowanie się do jego postanowień przy rozdzielaniu świadczeń z ZFŚS. Dział II ust. 1 pkt 2 tego Regulaminu przewiduje, że środki funduszu przeznaczone są na finansowanie pomocy rzeczowej przyznawanej osobom znajdującym się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej lub zapomóg pieniężnych udzielanych w wypadkach losowych. Z kolei w Dziale III Regulaminu określone zostały zasady i warunki przyznawania świadczeń socjalnych i w ust. 2 mowa jest o tym, że przyznanie i wysokość dofinansowania z funduszu do usług i świadczeń socjalnych dla osób uprawnionych uzależnia się od ich sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej, zaś w ust. 3 mowa jest o tym, że podstawę do obliczenia ulgowych usług i świadczeń stanowi dochód przypadający na osobę w rodzinie wykazany w oświadczeniu osoby uprawnionej do korzystania z funduszu, która jest zobowiązana ująć w oświadczeniu pełną wysokość dochodów uzyskiwanych przez wszystkie wspólnie zamieszkujące i prowadzące wspólne gospodarstwo domowe osoby w rodzinie. Istotny jest także ust. 6 tego działu, z którego wynika, że podstawą przyznania pomocy finansowej z funduszu jest wniosek osoby uprawnionej z załączonym oświadczeniem o wysokości dochodu przypadającego na osobę w rodzinie. Jak wynika z zeznań M. S., przesłuchanej w charakterze strony, w odwołującej Spółce nie była ukonstytuowana (...), która zajmowałaby się rozpatrywaniem zgodnie z ustawą o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych wniosków o udzielenie świadczenia z tego Funduszu, ponieważ o zadysponowaniu środkami ZFŚS decydowali jedynie właściciele odwołującej się Spółki. Jak wyjaśniła M. S., nie było konieczności funkcjonowania komisji socjalnej, ponieważ każdy wniosek o udzielenie świadczenia z ZFŚS był konsultowany z czterema najstarszymi stażem pracy pracownikami, którzy dysponowali wiedzą na temat sytuacji rodzinnej i materialnej pracowników. Należy zauważyć, że taki sposób postępowania dotyczącego wniosków o udzielenie świadczenia z ZFŚS był już ze swojej istoty obarczony znaczącym ryzykiem tego, że w istocie rzeczy może dojść do przyznania świadczenia z pominięciem kryterium socjalnego, czyli sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej. Trudno zakładać, że pracownicy starsi stażem będą posiadali dokładne

informacje na temat sytuacji życiowej, materialnej i rodzinnej innych pracowników zatrudnionych w odwołującej się Spółce, która nie zatrudniała jedynie kilku pracowników, ponadto w świetle zeznań M. S. ich rola w procedurze przyznawania świadczeń nie jest do końca jasna, skoro z Regulaminu wynika, że zasadnicze znaczenia ma informacja osoby ubiegającej się o świadczenie o wysokości dochodu na członka rodziny, a skoro to właściciele Spółki mieli decydować o przyznawaniu świadczeń z ZFŚS, to miarodajne winny być dla nich dane zawarte w oświadczeniu o wysokości dochodu na członka rodziny. W następnej kolejności trzeba zwrócić uwagę na to, że zgodnie z postanowieniami Działu(...) Regulaminu, ze świadczeń Funduszu mogą korzystać członkowie rodzin pracowników zatrudnionych przez odwołującą się Spółkę, a pod pojęciem członka rodziny należy rozumieć m.in. pozostające na utrzymaniu i wychowaniu dzieci własne, dzieci przysposobione oraz przyjęte na wychowanie w ramach rodziny zastępczej i dzieci współmałżonków. Jak wynika z zeznań zainteresowanego Z. S. (k. 51), zakupiony ze środków pochodzących z ZFŚS serwis kawowy w istocie rzeczy miał być przeznaczony na potrzeby jego dorosłego syna, który był w trakcie przewodu doktorskiego na(...). Tym samym powstaje zasadnicza wątpliwość co do wykorzystywania świadczenia rzeczowego z ZFŚS zgodnie z postanowieniami regulaminu, bowiem dorosłą osobę, jaką jest syn zainteresowanego, trudno jest uznać za dziecko pozostające „na utrzymaniu i wychowaniu” pracownika odwołującej się Spółki. Istotne jest również to, że zgodnie z Regulaminem konieczne jest złożenie przez osobę ubiegającą się o świadczenie z ZFŚS wniosku o przyznanie świadczenia z załączonym do niego oświadczeniem o wysokości dochodu przypadającego na osobę w rodzinie - to właśnie przewidziane regulaminem oświadczenie ma umożliwić zbadanie wysokości dochodu na członka rodziny. W rozpoznawanej sprawie nie można przyjąć, aby takie oświadczenie zostało złożone przez zainteresowanego. Brak jest w aktach sprawy takiego oświadczenia w formie pisemnej, a z zeznań zainteresowanego nie wynika, aby składał on takie oświadczenie chociażby w formie ustnej. Zainteresowany Z. S. wskazał jedynie, że zwrócił się z wnioskiem o udzielenie świadczenia rzeczowego z ZFŚS w postaci serwisu kawowego (k. 51). Tym samym nie można przyjąć, aby w jakikolwiek rzeczywisty sposób weryfikowana była sytuacja materialna zainteresowanego. Z. S. swój wniosek o przyznanie świadczenia uzasadniał tym, że jego żona choruje na depresję i w związku z tą chorobą tłucze naczynia, a bez wątpienia nie jest to stan tożsamy z pozostawianiem zainteresowanego w trudnej sytuacji materialnej, który by uzasadniał przyznanie świadczenia z ZFŚS, tym bardziej, że z zeznań zainteresowanego wynika, iż kiedy wcześniej zdarzało się, że jego żona potłukła naczynia, on kupował nowe naczynia i nie wskazywał, że nie było go stać na to finansowo. Skoro przyznanie świadczenia rzeczowego z ZFŚS nie zostało poprzedzone wyjaśnieniem, czy zainteresowany znajdował się w trudnej sytuacji materialnej, w szczególności nie weryfikowano, jaki był dochód na osobę w jego rodzinie, nie można uznać, że świadczenie rzeczowe zostało przyznane z zachowaniem kryterium socjalnego. Wbrew stanowisku Sądu I instancji tego stanu rzeczy nie zmienia to, że serwis kawowy miał być niedrogi i był serwisem najtańszym spośród takich, które obejmowały największą ilość elementów. Nie są to okoliczności mogące świadczyć o tym, że doszło do udzielenia świadczenia z ZFŚS osobie znajdującej się w ciężkiej sytuacji materialnej.

W powyższym stanie rzeczy uznać należy, że świadczenie rzeczowe z ZFŚS zostało przyznane zainteresowanemu z pominięciem analizy sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej, co w konsekwencji oznacza, że świadczenie to nie miało charakteru i celu socjalnego. W pełni należy podzielić stanowisko zajęte przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 sierpnia 2005 r. I PK 12/05, OSNP 2006/11-12/182, zgodnie z którym wydatkowanie środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych bez uwzględnienia kryterium socjalnego jest niezgodne z ustawą o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (podobnie Sąd Najwyższy wypowiedział się np. w wyroku z dnia 20 czerwca 2012 r. I UK 140/12).

Reasumując Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że świadczenie rzeczowe przyznane Z. S. zostało wprawdzie sfinansowane ze środków pochodzących z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, jednak nie miało ono celu socjalnego i dlatego stanowi przychód pracownika w rozumieniu przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych. W świetle powyższych rozważań apelacja organu rentowego jest zasadna i skutkuje zmianą zaskarżonego pkt II wyroku Sądu I instancji, Sąd Apelacyjny uznał bowiem, że wartość świadczenia rzeczowego przyznanego Z. S. w czerwcu 2010 r. stanowi jego przychód i podlega z tego tytułu wliczeniu do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne.

Mając to na względzie Sąd Apelacyjny, orzekając na podstawie wskazanych wyżej przepisów prawa materialnego i na zasadzie art. 386 § 1 k.p.c., zmienił zaskarżony wyrok w punkcie II i oddalił odwołanie. O kosztach postępowania (zastępstwa procesowego - 60 zł za I instancję i 120 zł za drugą instancję) orzekł na zasadzie art. 98 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w zw. z § 11 ust. 2 i § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (jedn. tekst: Dz. U. z 2013 r. poz. 490).